

ELISABETHBODE

78e jaargang - 6 maart 2010 - NUMMER 5

Blad voor het leven

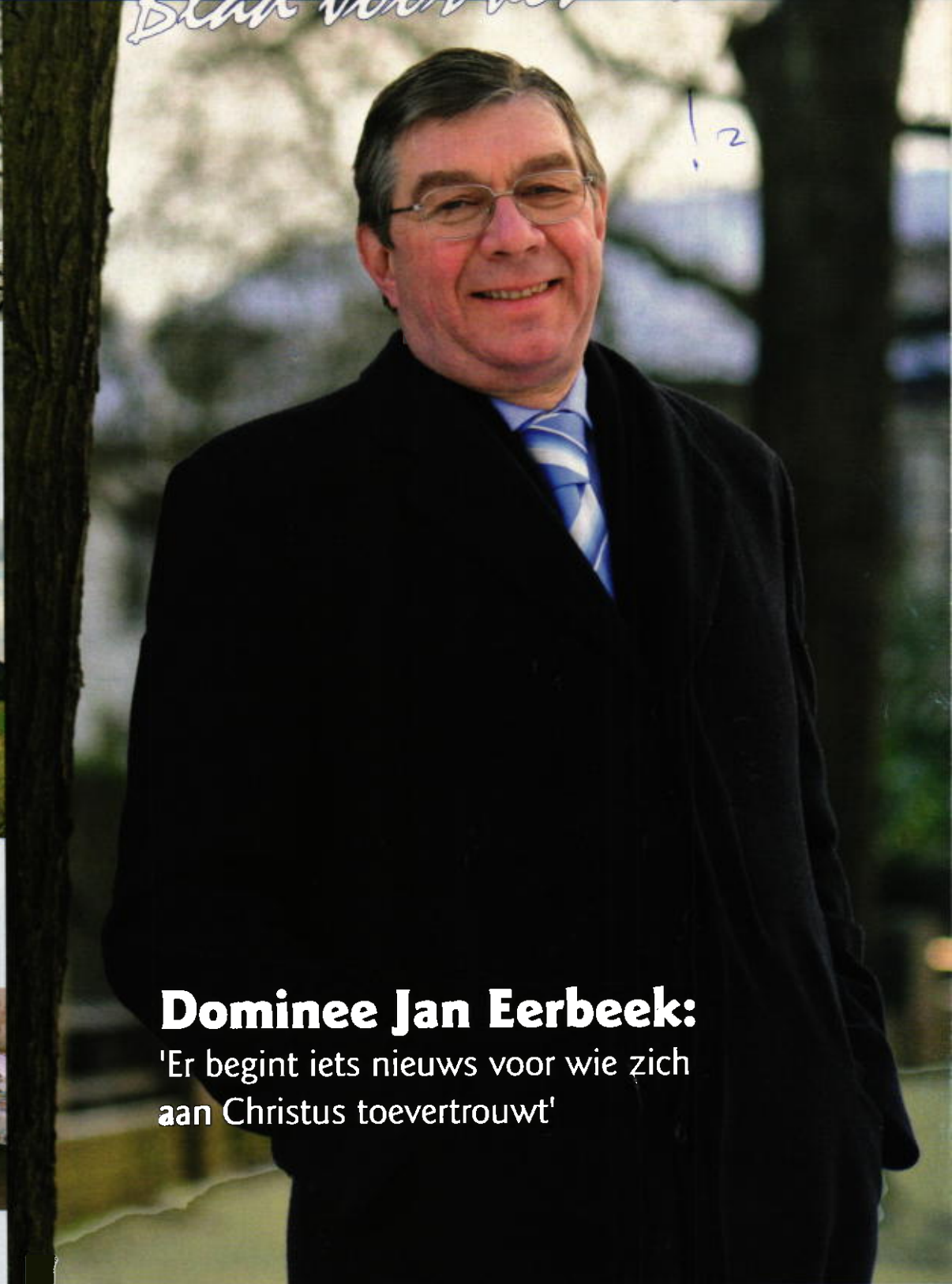
Maartse **contrasten**

Overall is God

Verzoenen met
de vijand

Dominee Jan Eerbeek:

'Er begint iets nieuws voor wie zich
aan Christus toevertrouwt'

De zin van bidden

Sprankjes hoop in een wereld van wanhoop

‘Een misdadiger is meer dan zijn delict.’ Daarvan is Jan Eerbeek overtuigd geraakt in de vele jaren dat hij als justitiepredikant in de gevangenis werkt. Wat bedoelt hij daarmee en hoe komt hij daar aan? En wat heeft dat werken met gedetineerden met hemzelf gedaan? Een gesprek met een bevlogen mens.

Vergeet vooral niet je identiteitsbewijs mee te nemen.” Aan de balie in de hal van het hoofdkantoor van de Dienst Justitiële Inrichtingen begrijp ik waarom dominee Eerbeek dat, toen we een afspraak maakten, aan het eind van ons telefoongesprek nog had geroepen. Zonder dat bewijs én een ‘aanmelding’ zou ik het gebouw niet binnenkomen. Met een pasje aan een groen koord om mijn nek sta ik vervolgens te wachten tot iemand me komt halen. Op het koord lees ik: *DJI, waar vrijheid ophoudt... en weer kan beginnen*. Even later zit ik aan het bureau bij Jan Eerbeek, de hoofdpredikant van het protestantse justitiepastoraat.

Levensvragen

Dominee – ‘zeg maar Jan’ – Eerbeek is vanaf het begin dat hij een gevangenis binnenkwam, geboeid geraakt door het gevangeniskerkenwerk. Wat trok hem daar aan? „In de gevangenis zie je het leven als het ware door een vergrootglas. Als iemand komt vast te zitten, valt het leven stil en is hij aan zichzelf overgeleverd. In zo’n situatie komen de diepe levensvragen op je af: waar leef ik voor? En: heeft het leven nog zin? Heb ik nog toekomst? Er kan een diep gevoel zijn van schuld. En vaak is er in het leven van wie ingesloten raakt van te voren ook al van alles gebeurd. Dan kan er gigantisch veel op zo iemand afkomen. Maar datzelfde geldt

ook voor de dominee die luistert. Dezelfde levensvragen zetten mij ook aan het denken.”

Flinterdunne grens

„Een van de eerste gedetineerden met wie ik in aanraking kwam, was Carlo. Als ik hem op straat zou zijn tegengekomen, had ik gedacht dat hij een ambtenaar was op weg naar zijn werk. Carlo werd ervan beschuldigd dat hij zijn vrouw om het

Jan Eerbeek (1947) studeerde theologie aan de Vrije Universiteit. Hij is vanaf 1979 werkzaam in het justitiepastoraat, sinds 1998 als hoofdpredikant. Hij is voorzitter van de vereniging Samenwerkingsverband Exodus Nederland (nazorg aan ex-gedetineerden) en de auteur van *Een misdadiger is meer dan zijn delict*, 2009 Ark Media.

Foto's: Elisabeth Ismail

leven had gebracht. Zijn kinderen wilden niets meer met hem te maken hebben. Hij was wanhopig, zag geen toekomst meer voor zichzelf. Als hij een monster geweest was, zou ik me hebben kunnen voorstellen dat hij zo'n zwaar misdrijf had gepleegd. Maar hij was iemand zoals ik. Gaandeweg het contact met Carlo was ik meer met mezelf bezig dan met hem. Tot dan wist ik natuurlijk dat ik zondig was. Het staat in de Bijbel, je leest erover in de catechismus. Maar het was geen

diep doorleefde gedachte dat dat ook voor mij gold. Door Carlo besepte ik dat er maar een flinterdunne grens is tussen hem en mij en dat er geen 'wij' en 'zij' bestaat. Daarom heb ik de zondagse kerkdienst elke keer weer hard nodig om samen met de gemeente te ervaren dat er Iemand is die je boven alles uit-tilt. Door samen te zingen en te bidden, door naar het Woord te luisteren, krijg je weer houvast in een wereld waarin alles lijkt te schuiven."

*„Kom je als leidinggevende nog wel in contact met gede-
tineerden of ben je vooral aan het vergaderen?”*

„Inderdaad, mijn werk ligt voornamelijk op het beleidsmatige en bestuurlijke vlak. Maar ik zoek het contact op met de mensen om wie het gaat. Zij zijn het die mij inspireren. Gisteravond werd ik nog gebeld door Ramon. Hij was 24 toen hij vast kwam te zitten. Wij kennen elkaar nu drieëntwintig jaar en hebben altijd contact gehouden. Het gaat op en neer met hem. ‘Grote broer’, zo noemt hij me en gisteravond wilde hij me even zijn nieuwe mobiele nummer doorgeven. Dat vind ik fantastisch! Ik ben destijds aanwezig geweest toen Ramon werd gedoopt. ‘Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping, het oude is voorbijgegaan, het nieuwe is gekomen.’ (Uit de Bijbel, NBG, 2 Korintiërs 5:17) Die woorden kwamen bij me op toen ik hem in zijn witte kleed uit het water zag opstaan.”

„Is dat niet wat al te gemakkelijk? Het lijkt me dat de slachtoffers van Ramon daar wel wat anders over denken.”

„Dat is waar. Ik heb veel begrip voor de slachtoffers van misdrijven. Zij verdienen onze volle aandacht. Maar bij nader inzien is dat voor Ramon ook wel het hart van het christelijk geloof. Er begint iets heel nieuws voor wie zich aan Christus toevertrouwt. Menselijkerwijs denk je soms: dit komt nooit goed. Maar het evangelie van Jezus Christus is zo krachtig dat het hoop brengt in een wereld van wanhoop. Bovendien spreek ik niet namens mezelf. In het ambt van predikant word ik boven mezelf uitgetild. Ik mag een vertegenwoordiger zijn van de Goede Herder die de mens opzoekt en draagt tot in alle uithoeken van zijn bestaan, hoe donker ook.”

„De titel van uw boek is ‘Een misdadiger is meer dan zijn delict’. Maar ik kan me voorstellen dat een delict soms zo ernstig is dat het moeilijk is de mens daarachter te herkennen.”

„Je hebt gelijk. Er zit nu eenmaal niemand vast voor zijn zweetvoeten. Soms is het inderdaad niet gemakkelijk. Ik denk bijvoorbeeld aan Hans. Ik zag hem voor het eerst tijdens een kerkdienst. Toen hij de kerkzaal binnenkwam, stond het grootste gedeelte van de kerk-gangers op om terug te keren naar hun vleugel. ‘Met die kerel willen we niet in de kerk zitten’, zeiden ze. En toen hij voor zijn eigen veiligheid werd overgeplaatst naar de Bunker, de zwaarste afdeling, werd hij door zijn medegevangenen in elkaar geslagen. Hij had iets verschrikkelijks met een kind op zijn geweten.

Maar toch, ik kom niet namens mezelf. Ik kom als dienaar van de Heer die gekomen is om juist de mensen die het verziekt hebben, op te zoeken. En als alles wegvalt, kunnen diepere lagen worden aangeboord. Dan komt ook vaak de vraag naar God. Daar begint het contact natuurlijk niet mee, je sluit aan bij wat er bij de persoon speelt. Je helpt waar je kunt. Kleine dingen vaak. Maar vervolgens komen de grote levensvragen aan bod, het zoeken naar God. En keer op keer heb ik gezien dat God er is voor wie naar Hem vraagt. Hoe? Dat kan ik je niet in woorden zeggen. Het is de ervaring van Gods nabijheid en van de waarheid van de verlossende boodschap van Jezus Christus, Die zegt: ‘Sta op, en leef!’”

„Ben je veranderd door je werk?”

„Ja, natuurlijk, dat kan niet anders. Mijn werk heeft mijn geloof geweldig verdiept. Door alle ervaringen heen is er een diepgaand vertrouwen gegroeid in de trouw en nabijheid van God. In een wereld van wanhoop brengt het evangelie hoop!”

Tjitske Lemstra-van der Kooi

Een misdadiger is meer dan zijn delict, € 17,50
Uitgever: Ark media, 2009, ISBN 9789033818899